

Література

1. *Стратегія екологічного розвитку України до 2020 р.* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/content/article/8328>.
2. *Інформація з сайту ДПС України.* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sts.gov.ua/ua>.
3. *Інформація з сайту Генеральної прокуратури України.* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=110956&fp=161fp=161.

Юлія СТАХІВ

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ НА ПРИКЛАДІ ІТАЛІЇ

Фінансові відносини з приводу формування, обслуговування та погашення державного боргу значно впливають на стан грошового обігу, бюджетну і податкову сфери, інвестиції, промисловість, зайнятість, споживання, банківський сектор і на багато інших елементів соціально-економічного життя суспільства. Кризові явища у світовій економіці призвели до зростання державних витрат на порятунок банків і компаній, стимулювання програм підтримки економіки, що сприяло утворенню дефіцитів бюджетів, які покривалися за рахунок припливу зовнішніх запозичень. Якщо раніше значно зростали борги банків і приватних компаній, то в останні роки спостерігається зростання державних боргів, що дає підставу говорити про кризу суверенних боргових зобов'язань. На даному етапі яскравим прикладом є фінансово-економічна ситуація в Італії.

Після того, як Італія і Греція перейшли на євро, процентні ставки в обох країнах впали майже до рівня Німеччини, де вони найнижчі в єврозоні, що привело до зростання споживчих витрат і цін на житло. Хоча уряди обох країн користувалися низькими кредитними витратами для нарощування витрат, їм також вдалося знизити бюджетний дефіцит і борговий тягар. Після початку кризи, заборгованість Греції та Італії, як і інших країн, різко збільшилася. У 2008-2009 рр. дефіцит бюджету Греції удвічі перевищував аналогічний показник Італії, і приріст її заборгованості по відношенню до обсягу ВВП також був удвічі більше. Тим не менш боргове навантаження обох країн сьогодні однакове. Розширення дефіциту Італії в період економічного спаду відбувалося, в основному, за рахунок дії автоматичних стабілізаторів (наприклад, більш високі допомоги по безробіттю) [1].

Протягом останніх двох років, Італія зробила величезні зусилля, щоб прискорити проведення структурних реформ. Вони включають в себе удосконалення середньострокової бюджетно-податкової політики і трудового кодексу, часткову лібералізацію і спрощення заходів регулювання ринку, а також розробка та прийняття антикорупційних законопроектів. При виборі політики управління державним боргом, в першу чергу необхідно враховувати всі макроекономічні аспекти взаємодії грошово-кредитної та бюджетно-фіскальної політики, впровадження їх методів повинно бути в одному напрямку. Ці реформи були необхідні враховуючи вплив фінансової кризи в Італії на фоні слабкого зростання рівня виробництва, зменшення конкурентоспроможності і високого рівня державного боргу. Державний борг Італії перевищив 2 трлн. євро в жовтні 2012 року, вказуючи на нестійкість фінансової системи країни, незважаючи на введення жорстких заходів економії. За даними Reuters, міжнародного агентства з надання фінансової інформації, відношення боргу Італії до ВВП зросло до 126,4% у 2012 році зі 120,1% у 2011 році, успадкованих Маріо Монті від Сільвіо Берлусконі. За цим показником в єврозоні Італію обганяє тільки Греція. Так як економіка знаходиться в глибокій рецесії протягом останніх півтора років, співвідношення боргу до ВВП швидко зростає.

Проте ще однією проблемою, яка може викликати загрозу дефолту є одні з найвищих в Європі ставки по кредитно-дефолтним свопам. За офіційними даними Міжнародної асоціації

деривативів та свопів, Італія є утримувачем своп-контрактів на суму 392 млрд. дол. Та посідає друге місце за цим показником в Європі. Кредитні дефолтні свопи (CDS) широко використовуються для регулятивного арбітражу, щоб звести до мінімуму капітал банків, який вони повинні утримувати [2].

Фінансові плани країни передбачають скорочення дефіциту урядом до 4% ВВП в період 2012–2014 рр., що вкрай необхідно для зменшення обсягу боргу. Уряд повинен досягнути циклічно скоригованого бюджету в загальному балансі до 2013 року.

Проблемами Італії перейнялося чимало міжнародних організацій. Рекомендації Організації економічного розвитку та співробітництва з приводу покращення процесу управління державним боргом є наступними:

- підтримувати завдання передбачені в програмі, пов'язані з регулюванням структурного дефіциту, тобто бюджетного дефіциту при діючих податкових ставках і потенційному рівні випуску;

- розширення податкової бази, зокрема, за рахунок скорочення податкових витрат. Скорочення податкових ставок повинно проводитись лише тоді, коли йдеться мова про зменшення податкового тягаря на працю;

- впровадження системи посиленого контролю за витратами;

- чітко визначити правила збалансованого бюджету та повноваження фінансових рад;

- розширення програми приватизації, спрямовану на стримування зростання боргу, у випадку незадовільних бюджетно-податкових показників.

Тим не менше, вже в 2013 році Італія може постати перед серйозною дилемою – продовжувати обслуговувати і так дорогий зовнішній борг і при цьому помітно скоротити соціальні витрати, або ж зберегти соціальні витрати, але при цьому піти на реструктуризацію боргів (дефолт).

Література

1. *Italian Ministry of Economy and Finance (2012), «Managing Government Debt in the current crisis context: the Italian Treasury policy between continuity and innovation», p. 1 – 64.*
2. *Adrian Blundell-Wignall (2012), «Solving the Financial and Sovereign Debt Crisis in Europe», .OECD Journal: Financial Market Trends, p. 1 – 23.*

Ольга СУХЕНКО

Інститут економіки та прогнозування НАН України, м. Київ

ПРІОРИТЕТНІ ЗАХОДИ ПІДВИЩЕННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Серед основних невирішених проблем, які сьогодні гальмують процеси підвищення конкурентоспроможності промислового комплексу України, можна виділити оптимізацію структури промислового виробництва, інноваційно-технологічну модернізацію, застосування енергозберігаючих технологій. При цьому вирішення згаданих проблем неможливе без ефективного механізму залучення фінансування та забезпечення комплексних заходів підвищення продуктивності промислового сектору як на рівні окремого підприємства, так і на рівні державної політики, спрямованої на сприяння розвитку як промислового комплексу, так і фінансових ринків.

Нині ступінь зносу основних фондів української промисловості перевищує 60%. За даними Всеукраїнської громадської організації «Українського союзу промисловців і підприємців» рівень зносу у хімічній промисловості становить 68,3%, виробництві транспортних засобів і устаткування – 72,4%, машинобудуванні – 65,8%, металургії – 61,9%, у сфері транспорту та зв'язку – 82,4%. Енергоємність вітчизняного ВВП складає 0,89 кг умовного палива на один долар США, що в 2,6 рази перевищує аналогічний середній рівень у розвинених країнах світу. Особливо енергозатратними є гірничо-металургійна та хімічна галузі, які разом поглинають понад 56% від загального обсягу природного газу, що споживається вітчизняною промисловістю [1].